

CONSELL COMARCAL
DE LA CERDANYA

**PROTOCOL
D'ACTUACIÓ CONTRA
LES VIOLÈNCIES
SEXUALS EN ENTORNS
D'OCI A LA CERDANYA**

Index

1. MARC LEGAL.....	4
2. CONCEPTES.....	7
2.1- VIOLÈNCIES SEXUALS I TIPOLOGIES	7
2.2- VÍCTIMA I PRESUMPTE AGRESSOR	8
3- ÀMBIT D'APLICACIÓ	9
4- PROTOCOL D'ACTUACIÓ	10
4.1 Protocol d'actuació en situació d'assetjament:.....	10
4.2 Protocol d'actuació en situació d'agressió:.....	11
5- AGENTS RESPONSABLES DE L'APLICACIÓ DEL PROTOCOL.....	12
6. SERVEIS ESPECIALITZATS	13
6.1 SERVEIS D'EMERGÈNCIES:	13
6.2. SERVEIS D'ATENCIÓ I RECUPERACIÓ	14

1. MARC LEGAL

A nivell internacional les **Nacions Unides** (ONU, 1993) en la seva **Declaració sobre la eliminació de la violència contra la dona** defineixen la violència contra les dones com aquells actes vers les dones que *puguin tenir com a resultat un dany o sofriment físic, sexual, o psicològic per a la dona, així com les amenaces d'aquests actes, la coacció o la privació arbitrària de la llibertat, tant si es produeixen a la vida pública com a la privada.*

L'**Organització Mundial de la Salut** (OMS, 2011) també es posiciona i defineix la violència sexual com *tot acte sexual, la temptativa de consumir un acte sexual, els comentaris o insinuacions sexuals no desitjats, o les accions per comercialitzar o utilitzar de qualsevol altra manera la sexualitat d'una persona mitjançant la coacció per part d'una altra persona, independentment de la relació d'aquesta amb la víctima, en qualsevol àmbit, inclosos la llar i el lloc de treball.* L'OMS també recull que *la violència sexual inclou actes que van des de l'assetjament verbal a la penetració forçada i una varietat de tipus de coacció, des de la pressió social i la intimidació per la força física* (OMS, 2013).

Pel que fa a l'àmbit europeu, el major impuls en l'abordatge de les violències masclistes en general sorgeix al 2014 amb l'entrada en vigor del Conveni d'Istanbul que pretenia *protegir, prevenir, perseguir i eliminar totes les formes de violència contra les dones.* Aquest Conveni exigeix als Estats membres a criminalitzar qualsevol tipus de violència masclista tant física com psicològica, sexual o econòmica. El Conveni considera les violències masclistes una violació dels drets humans i obliga als Estats membres a dur a terme accions de prevenció, protecció de les víctimes i persecució judicial de qui cometen el delicte.

A nivell estatal la **Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere**, assenyalava en el seu art. 1 que *la violència de gènere comprèn tot acte de violència física i psicològica, incloses les agressions a la llibertat sexual, les amenaces, les coaccions o la privació arbitrària de llibertat exercida pels qui siguin o hagin estat els seus*

cònjuges o els que estiguin o hagin estat lligats a elles per relacions similars d'afectivitat, encara que no hi hagi hagut convivència. Tot i que aquesta llei comprèn tot acte de violència física i psicològica, inclosa la violència sexual, en cap moment del seu desenvolupament entra a definir ni explicitar, respecte a les agressions a la llibertat sexual, quines són les mesures específiques i quins són els recursos indispensables per al seu abordatge.

A Catalunya, amb l'aprovació el 24 d'abril de 2008 de la **Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista** s'entén la violència sexual com una manifestació més d'entre d'altres que es donen dins del que s'entén com a violència masclista i que la llei defineix com *La violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, tingui com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat.*

La llei té per objectiu l'erradicació d'aquesta violència i, així mateix, assentar les bases per a l'establiment d'actuacions noves i necessàries que afecten totes les administracions i els agents socials implicats en l'abordatge de la problemàtica.

Com a novetat, la llei catalana en l'art. 4 entra a definir les diverses formes d'exercir violència masclista i en l'apartat c ens defineix violència sexual i abusos sexuals com a *qualsevol acte de naturalesa sexual no consentit per les dones, inclosa l'exhibició, l'observació i la imposició, per mitjà de violència, d'intimidació, de prevalença o de manipulació emocional, de relacions sexuals, amb independència que la persona agressora pugui tenir amb la dona o la menor una relació conjugal, de parella, afectiva o de parentiu.* Val a dir que la disposició parla de violència sexual i els abusos sexuals, com si fossin dos conceptes diferents, però en cap moment explicita quina és la seva diferència. Es necessari doncs fer referència al Codi Penal on s'hi estableix la diferència entre agressió sexual (Art. 178 CP) i abús sexual (Art.181 CP) i en el que la diferència rau en l'ús de la violència i la intimidació.

Finalment, l'article 5 de la Llei 5/2008 fa referència als diferents àmbits en els que es pot manifestar la violència masclista i es fa la distinció entre assetjament sexual i agressió sexual, entenent l'*assetjament sexual (Art. 5.3.b) com a qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'índole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una dona o de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest*. I entén que les *agressions sexuals (Art. 5.4.a) consisteixen en l'ús de la violència física i sexual exercida contra les dones i les menors d'edat que està determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per a demostrar poder i abusar-ne*.

I, per últim, considerem important també fer esment a la ***Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia*** que garanteix que les persones lesbianes, gais, transsexuals/transgènere, bisexuals i intersexuals disposin i gaudeixin dels mateixos drets i oportunitats que el conjunt de tota la ciutadania, així com a viure emparades pels principis d'igualtat i no discriminació i per tant, lliures de viure sense sexisme i sense violències sexuals.

2. CONCEPTES

2.1- VIOLENCIES SEXUALS I TIPOLOGIES

Aquest Protocol considera les violències sexuals totes aquelles conductes que impliquin la vulneració, en qualsevol forma, del dret a la llibertat, la intimitat i l'autonomia sexual de les persones, especialment les dones i persones LGTBI; amb independència de la relació que pugui haver o no entre el presumpte agressor i la persona agredida.

Per poder donar una definició de les diferents tipologies de violències sexuals, amb l'objectiu que els diversos agents socials adherits a aquest protocol tinguin les eines per poder identificar una situació de risc, aquest Protocol es basarà en les definicions de la **Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista**.

Assetjament sexual (Art.5.3.b): *el constitueix qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'índole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una dona o de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molestat.*

I sense que sigui un llistat tancat, podem considerar assetjament sexual: burles i comentaris amb intenció de menyspreu, paraules insinuants, mirades intimidatòries, insistència davant de negatives, invasió de l'espai personal, acorralaments, persecucions, tocaments, magrejades, abraçades i petons no desitjats, intimidacions, amenaces...

Agressions sexuals (Art.5.4.a): *consisteixen en l'ús de la violència física i sexual exercida contra les dones i les menors d'edat que està determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per a demostrar poder i abusar-ne.*

El Protocol per a l'abordatge de la violència masclista a l'Alt Pirineu i Aran contempla també l'abús sexual segons la definició que en fa l'art. 181 i 182 del Codi Penal.

Abús sexual: *És un atemptat envers la llibertat sexual de la persona en el que no es fa servir la violència o l'intimidació però sí l'engany, la coacció o la sorpresa.*

Pot incloure carícies, proposicions verbals explícites, la penetració oral, anal, vaginal i digital. S'inclouen en aquest apartat els abusos contra les persones que no poden prestar el seu consentiment vàlid per tenir limitada la seva capacitat cognitiva o intel·lectual (menors, malalts psíquics, persones amb discapacitats intel·lectuals, sospita d'una agressió sexual facilitada per drogues).

2.2- VÍCTIMA I PRESUMPTE AGRESSOR

Aquest Protocol considera víctima qualsevol persona, major o menor d'edat, que hagi patit alguna de les situacions de violències sexuals citades en el punt anterior. Cal tenir en compte però, que la majoria d'agressions i assetjaments es produeixen sobre les dones o altres identitats de gènere i orientacions sexuals que no són les hegemòniques d'una societat patriarcal i heteronormativa.

Es considerarà presumpte agressor qualsevol persona que hagi comès qualsevol dels actes definits en el punt anterior independentment de la relació que tingui amb la víctima, ja siguin persones conegudes com desconegudes.

3- ÀMBIT D'APLICACIÓ

En aquest sentit és rellevant remarcar les competències municipals sobre els espais públics.

La Llei 11/2009, del 6 de juliol, de regulació administrativa dels espectacles públics i les activitats recreatives estableix el règim jurídic dels espectacles públics, les activitats recreatives, i també els establiments i els espais oberts al públic on es duen a terme aquestes activitats.

Tant els locals d'oci nocturn (Establiments oberts al públic), com les festes populars que tenen lloc en els espais públics (Espais oberts al públic), estaran subjectes a aquesta llei.

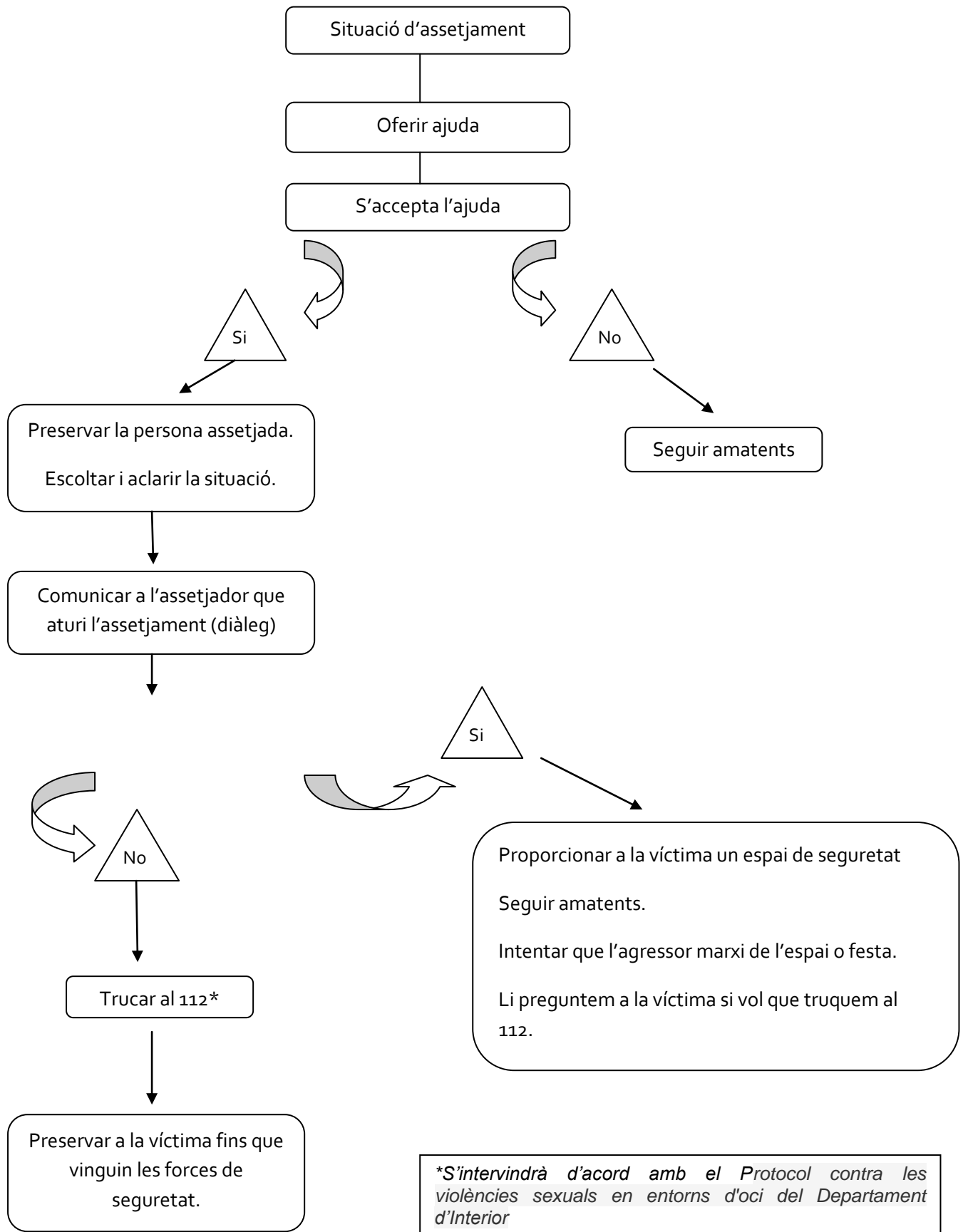
Són responsables dels espectacles públics, de les activitats recreatives i dels establiments oberts al públic les persones físiques o jurídiques, de caràcter públic o privat, amb ànim de lucre o sense, que tenen la condició d'organitzadors, explotadors o de titulars (art. 4.2).

En matèria d'establiments oberts al públic, d'espectacles públics i d'activitats recreatives, els ajuntaments tenen atribuïdes les competències d'aprovar ordenances i ésser titulars d'establiments oberts al públic o organitzadors d'espectacles públics o d'activitats recreatives (art. 13).

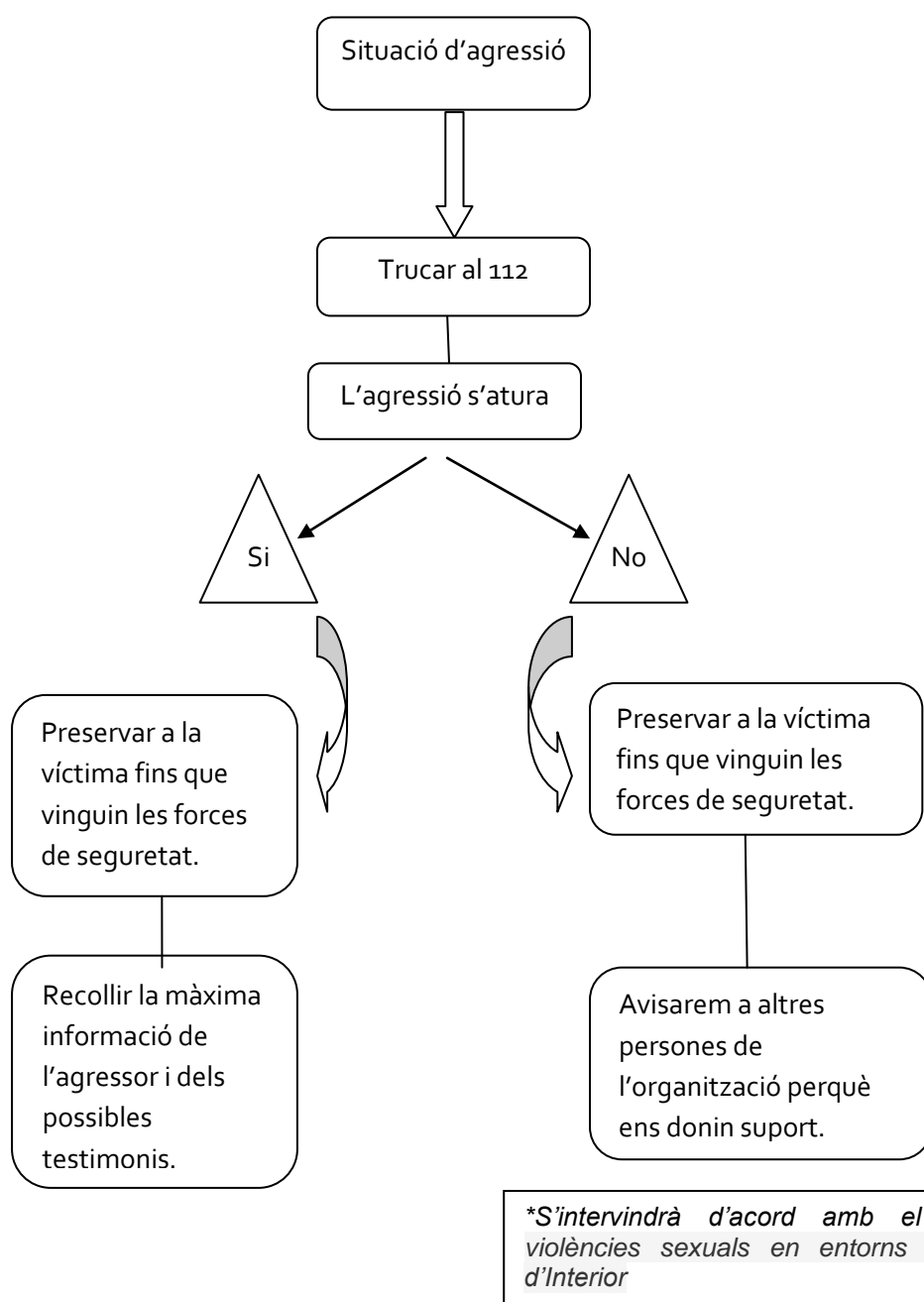
Per tant, aquest Protocol pot ser aplicable tant en locals d'oci nocturn de titularitat privada però oberts al públic com en aquelles festes que tinguin lloc en espais públics. Ara bé, l'aplicació d'aquest Protocol només serà exigible per aquells establiments o en aquelles activitats organitzades per empreses, institucions o organismes públics que s'hi hagin adherit seguint els mecanismes previstos.

4- PROTOCOL D'ACTUACIÓ

4.1 Protocol d'actuació en situació d'assetjament:

4.2 Protocol d'actuació en situació d'agressió:

RECORDA:

Pregunta a la víctima què necessita.

No la deixis sola i donar-li el suport emocional i físic que requereixi.

Mantén la calma i valorar si ets la persona adequada per fer la intervenció i/o busca l'ajuda d'algú.

Acompanyar-la a un espai segur.

Explicar-li que té dret a interposar una denúncia i rebre atenció socio sanitària.

Explicar-li breument els serveis d'atenció existents i oferir-li informació escrita.

Recull la màxima informació de l'agressor i possibles testimonis.

5- AGENTS RESPONSABLES DE L'APLICACIÓ DEL PROTOCOL

1. Municipis que volen fer actuacions puntuals entorn de les Festes Majors i en altres esdeveniments festius que succeeixin en el municipi (Festes de Nadal, carnestoltes, fires, revetlles...)
2. Membres de les comissions de festes
3. Equip tècnic dels punts informatius 0,0
4. Persones organitzadores d'esdeveniments festius
5. Personal de servei d'establiments d'oci
6. Personal tècnic i polític del ens locals de la comarca que tinguin atribuïdes funcions en matèria d'organització i execució d'activitats d'oci i espectacles públics.
7. Equip comarcal de violència masclista

6. SERVEIS ESPECIALITZATS

6.1 SERVEIS D'EMERGÈNCIES:

112 EMERGÈNCIES- APP112

Des del Centre d'Atenció i Gestió de Trucades d'Urgència 112 Catalunya s'ofereix un servei fonamental a la ciutadania que garanteix la seguretat de les persones, el medi natural i els béns. El telèfon 112 dona resposta a qualsevol situació d'emergència. Des dels dos centres d'atenció i gestió telefònica, els professionals gestionen totes les emergències dins del territori català, fent ús dels recursos tecnològics més avançats per poder tenir una resposta ràpida i eficient.

MOSSOS D'ESQUADRA – GAV

Els **Grups d'Atenció a la Víctima (GAV)** són els grups de la PG-ME amb formació especialitzada per realitzar atenció i seguiment a víctimes de violència masclista, domèstica i altres víctimes vulnerables.

Telèfon: 972881051

Ronda de Joan Maragall, 63 Puigcerdà

HOSPITAL Cerdanya – SERVEI D'URGÈNCIES

Camí d'Ur,31 Puigcerdà

Telèfon: 972 65 77 77

LÍNIA D'ATENCIÓ CONTRA LA VIOLÈNCIA MASCLISTA

El servei d'atenció permanent del **900 900 120** contra la violència masclista és gratuït i confidencial i funciona tots els dies de l'any, durant les 24 hores del dia. Atén les demandes relacionades amb qualsevol forma de situació de violència contra les dones com peticions d'informació de dones que viuen situacions de violència, sobre els recursos existents a Catalunya en matèria d'assistència a la violència contra les dones, sol·licituds d'assessorament sobre possibles actuacions a realitzar davant una situació de violència contra les dones, procedents de particulars i/o professionals.

PROGRAMA DE SUPORT I ATENCIÓ PSICOLÒGICA EN SITUACIONS D'EMERGÈNCIA AL MUNICIPI

El Servei d'Emergències Psicològiques de Dipsalut pot intervenir, per exemple, en casos de morts sobtades i amb alt potencial traumàtic, especialment de nens o adolescents; accidents de trànsit; accidents laborals o accidents durant la pràctica d'algun esport, entre d'altres. També es pot activar el servei quan es produeix un delictes violent, inclosos els casos de violència sexual, quan hi ha un accident amb múltiples víctimes o una gran emergència. Un altre dels àmbits del servei consisteix a oferir suport als professionals dels diferents equips d'emergències (policies, bombers, sanitaris...) que intervenen en aquest tipus de situacions per ajudar-los a gestionar millor la pressió a la qual es veuen sotmesos.

Poden sol·licitar l'activació del servei els alcaldes i alcaldesses; els regidors a qui s'hagi delegat aquesta funció; els caps de Policia Local o els comandaments responsables als quals s'hagi delegat aquesta tasca, els caps de Protecció Civil i els responsables dels Serveis Socials municipals. També en poden sol·licitar l'activació el Cos de Mossos d'Esquadra, els Bombers i el Sistema d'Emergències Mèdiques (SEM).

6.2. SERVEIS D'ATENCIÓ I RECUPERACIÓ

SERVEI D'INFORMACIÓ I ATENCIÓ A LA DONA - SIAD Cerdanya

El Servei d'Informació i Atenció a les Dones és un servei comarcal, gratuït i confidencial, que té per objectiu principal informar, assessorar i orientar sobre tots aquells temes, serveis, activitats, ajuts i recursos d'interès per a les dones de la Cerdanya amb especial atenció a víctimes de violència masclista.

Contacte:

Tel. 972 14 13 13 e-mail: siad@cerdanya.org

C/Alfons I, 50-52 Puigcerdà

SERVEI D'INTERVENCIÓ ESPECIALITZADA (SIE)

Ofereix informació, atenció i recuperació a les dones que han estat o estan en processos de violència masclista, així com els seus fills i filles a càrrec.

Potencia els programes específics i integrals de prevenció, assistència i reparació.

Contacte:

Tel. 973 36 13 31 e-mail: sieapa.bsf@gencat.cat

C/ Comptat d'Urgell , 61 baixos La Seu d'Urgell

SERVEI D'ATENCIÓ INTEGRAL (SAI) CONSELL COMARCAL DE LA CERDANYA

És un servei comarcal que ofereix atenció, informació i acompanyament gratuït i confidencial adreçat a les persones LGBTIQ+ i a tota la ciutadania en general, en matèria de diversitat afectiva, sexual i de gènere i molt especialment a aquelles persones que hagin patit, pateixen o siguin susceptibles de patir qualsevol situació de discriminació per LGTBIfòbia.

Contacte:

Tel. 972 14 13 13 e-mail: ldafis@cerdanya.org

C/Alfons I, 50-52 Puigcerdà